

منتدی اقرأ الثقافی

فہقی لادی

www.iqra.ahlamontada.com

دانەر

مہلا مہجید عہزیز بندیان

پیش نویش و وتار خوین لہ مرگہ وتی کوران
مرگہ وتی مہلا و مشید لہ شہ قانی لہ لیان

ہمولیر ۲۰۰۶

فہ قیّی لادی

دانه ر

مہ لا مہ جید عہ زیز / بندیان

پیش نویژو وتار خوین لہ مزگہ وتی کوران

مزگہ وتی مہ لا رہ شید لہ شہ قامی ئہ لبان

ہہ ولیر

۲۰۰۶/۱/۱

له بهرهمه‌کانی دانه‌ر

۱- گله‌یی و نامۆزگاری

۲- به‌ئاسان چه‌ج بکه

۳- مه‌ولود نامه‌ی کوردی به‌کورتی

۴- فه‌قیی لادی

۵- سه‌د چیرۆکی خوش

پیشه کی

گر نوښو سو پاس بو ذاتی یه زدان
که ئیمه ی کرده چینی موسلمان
تاقه تواناو زانینو زانا
له خودا داوا کهین نه یدا ئیمان
خوا دروست کهری ئهرزو ئاسمانه
خوا خاوهن گیانی گیان له بهرانه
چیخودا بیکا ده کریو کرایه
چیخودا نه یکا ناکریو نه کرایه
روژه ک دانیشتبوم له حوجره کهی خوّم
خه یالیکم کرد له رابردوی خوّم
خوّمن فقهی بوم فقهش نه مایه
مه دره سه و گوندمان ویران کرایه
مه نده کی بکه م باسی ئه وانه

رابـسـرتوی فـهـقیو مهـدرهـسهـکانه
 ایتر خوا هینای بههلهبهست لۆم هات
 تـاـدـلـم داکهت گهیشتمه ئاوات
 باسی مهـدرسه وفهقیو جومعهـانه
 باسـی ئیجـهـازه و راتبه هینهـانه
 باسی گهـمانی ناو فهقیـانه
 ههـموو فۆل کلۆر نهـك ئی ئهل ئانه
 ایتر داواشم له خوینهـرانه
 لیـمان بـوـبرن له چهـوتهـکانه
 بیکهـم و کـورـی قهـت ناـبی بهـشهـر
 بیکهـم و کـورـی خـدای بانی سهـر

مه دره سهی فه قییان چیه

غورفەك یان دووان نزیكە، مزگەوت،
دانیشتوی گوندی، جوان ریکیان دەخست
مزگەوت جیگای خوا پەرسەستا،
ئەو دوغورفانەش ئی فه قیگانە
چەند موستەعیدو چەند فه قیی سوختە
پێکرا دەژیان بەرێکو پوختە
مامۆستا دەرسی موستەعیدەدا
موستەعیدوچەند دەرسی سوختەگانیەدا
لەپاش نان خواردن سەر لەسبەینان
دەرس دەخینرا تانزیک نیوران
بەلام ئەو کەسە ی ئەوانە ی دیه
قەت لەیاد ناکات تامی کردیە
باسی خیندنی فه قیو مه دره سهی

تـهـواو نابـيـت بهـدوسـي قـسـه
 ئـهـوى ديتـيـسى ئـهـو لـيـزانايـه
 وهـك تـهـلـهـفـزيـون لـهـپـيش چـاومـايـه
 بهـو هـمـوى سـهـرى دـهـلـين مـهـدرهـسـه
 پـيـنا سـمـان نوسـي و ا بـز انـم بهـسـه
 ديسـان دـوبـاره خـوايـه هـاواره
 سـهـبهـبي نـهـمان بـيـتـه ئـاواره
 دـهـردهـكى بـگـرى هـر لـهـپـيش چـاومـان
 عـومـرى دـر يـژ بـي هـهـر بهـعـهـز ابـ دان
 حـوجـره و مـز گـهـوتـو تـهـكـيه و خانـهـقا
 هـيـچـان نـهـمانـهـپـيـم بـكـه بـر و ا
 لـهـگـهـل نـهـمانـي ئـهـو پـيـر و زانـه
 ديسـان بـر و ا كـه دـيـن لـهـنـهـمانـه
 يـاخـوا سـهـبـب كـار بهـز نـدى چـاوان

دەرده کی بگری بیکه ی قورپوان
 ئای چهنده جوانبو له زۆر گونده کان
 مامۆستای گه وره له گه لّ فه قیان
 شیت سال پیش ئه برۆ برام بزانه
 گه له ک له باو بو ئه و ئیشه جوانه
 به ره بهر کزبو هه تا دووایی هات
 هو ی کزی دین بو تا ئه وهای لی هات
 مه دره سه ی فه قی به خیر و بیربو
 ئه و ی بیخیندبا له دینی شیربو
 مه دره سه ی دونیا هه بو ئه و کاته
 به لام وه ک ئی دین نه یو حورمه ته
 ده یانگۆ ئه مه بی دینی تیا یه
 خیندنی فه قی ته نها لو خودایه
 له گه ل شۆرشی چوارده ی ته موزه

فهقی زه عیف بون نهما ئەو سۆزه
له چواردەوی ته موز سالی په نجاو ههشت
شۆرشیک کرا به بی حه وتو ههشت
ناو عبدالکریم ئەو شۆرشه ی کرد
نوریو مه لیکو وه سی له ناو برد
له پاش ئەو شۆرشه برای پڕئیمان
دین هاته کزی بووه ئاخر زه مان
له گوندی هه بو سی سنفی جوان
مه لاو موسته عید سییه م فه قیکان
هه مورۆژ ده با بخینن ده رس
هیچمان له ده رسه نه ده بون ورس
ته نها روژانی جمعه و سی شه مان
ده رسمان نه ده خیند پشوو لایان
له گه ل خه لکی گوندگه مانیان ده کرد

ئە دورۆژەيان خوش بەسەر دەبرد
 گە ھانىك شەوان لەپاش مەغریبان
 گەنجان دەھاتن لۆلای فەقیان
 تاشایى بکەن عادەت ئەوھابو
 فەقیوگونجەکان گشت تیکەل دەبو
 شایان دەکرد لۆ دلی خویشان
 نەغم نەشەیتان نەبو لەو عەردان
 تاماوەکی زۆر ئەو گەنەدەگرا
 قەت عاجزنايون لەفەقیو مەلا
 چونکە فەقیکان گەورەبون لای خوا
 لوی حورمەتیان زۆر چاک دەگىرا
 دەیانگو فریشتە بالیان پادەخەن
 طالب العلم لۆ خیندن دەبەن
 ئەو عەقیدانە کەپیشان ھەبو

ئىستەنمايە بەرەو روخان چو
ياخوا پروايى بگەرتەو
دينى ئىسلامى بگەشيتەو
گەمانى دوۋەم: تۆيانى ھەبو
جىزەك دەكرا خىر مدور بو
گەنجو فەقيان دەبونە دولەت
يەك لەناوجىزەيەك لەدەرى خەت
تۆيان ھەلدەدا ھەركەس لوئى خۆى
جالىكيان دەدا ئەو كات ئەوھا بو
ھىچ جۆرى دىكە تۆيانى نەبو
ھىچ جۆرى تونى بەبو
گەمانى سىيەم: كىلە بەردانە
دەچونە ئاقار لوئەوگەمانە
سى كىل لەلايەك لەگەل يەك مەلا

لەلای دیکەش ئێهوا دادەنرا
مەسافەى بەینیان دەمەتر گەمتر
قەت لە دەمەتری نابو زیاتر
هەرکەس نۆزەى خۆى بەردى تیدەگرت
جارو ابوکیلو مەلای گشت دەخست
کاملا هەموی کەت ئەولادو رابە
سەرکەوتو لۆلای دیکە نوسرایە

ژیانی فہقیکان لہ کوندا

کاکہ ژیا نی فہقی لوگوندا
ئہوا لوٹ دہلیم بیژادو نوقسان
ژیانی روژیان لہسہر پاتبہ بو
ئہوہا مہشورہ ناوی لیندرا بو
سی جہمدہ گہران لہو مار لوئہو مار
لہوگوندہی لیون فہقی ہہرزہ کار
سبہینان نانو ماستیان دہینا وہ
نیوارانان نانی بہہیشکی باوہ
ئہوہ بو ژیان ئی فہقیہکان
برام بہم جوڑہ دہبو نہسہلا
مہلای گہلہک چاک پیہ بکہ برپوا
تاعومری بست سال خندیان دہکرد

ئەوى پويست بو تەواويان دە کرد
زۆر چاک فيردهبون ئى دوازده عيلمان
دەھات ميعادى ئىجازە دانىيان

ئىجازە چىيە

لەپاش تەواۋى گىشت ئەو عىلمانە
كەوامە بەست بو لەفېر بونيانە
بەسەرپەرشتى مامۇستاي گەورە
ئاهەنگ رېك دەخرا لەبۇ ئەو كارە
مامۇستاي گەورە زۆر مائىدى دەبو
بەخېر كەردنەو دەبو بېرۇ ھاتوو چوو
مەلای دەورو بەر ھەم پىاو ماقولان
گىشت حازر دەبون لوئاهەنگ گىران
ئەغلەب ئاغاي گوند ئەو خېرەي دەگرد
مەسرەفە ئاهەنگ بەتەنیا دەيگرد
لەپاش نان خواردن مامۇستاي بەرپېز
خودبەكە دەدا خودبەكە بەپېز
تايىت باسپە كەرد ئەو مامۇستايە

که ناههنگه که لوی گیرد رایه
دهی فهرمو فلان عیلمی ته واره
وابوووه مهلا ئیجازهی دراره
خه لك دهیزانی ئه و مامۆستایه
وابوو به مهلا هیچی نه مایه
ئه وها بو پیشان ئیجازه دانه
باگشت بزانی له کوردستانه

ژيانی مه‌لای گوندي

ژيانی مه‌لا سه‌رفیتره‌و زه‌کات
خه‌لکی گوند ده‌یدا به‌هاتونه‌هات
ژيان تامين بوله‌و گونده‌ی لیه
دانیشتوی گوندان زوریان به‌جیه
به‌تایه‌ت ئاغا ئه‌و کات ئه‌هابو
چاوی له‌مه‌لاو له‌فه‌قیان بو
زیاتر له‌پێویست ده‌یدان ئی‌داره
خزمه‌تی مه‌لاو فقی نازداره
ئاغاده‌ست رۆبو خه‌لکانیش فه‌قیر
هه‌ربه‌وی ده‌کرا تیمارو ته‌کبیر
رزقی مامۆستاو فه‌قی ئه‌وه‌هابو
نالیم ده‌رۆزه‌ به‌س زۆری پێ‌ده‌چو
له‌سه‌ر ئه‌و حاله‌ش مامۆستای دیار

لیان دهرده چو زاناو عیلم دار
ئیستهش ئهو مهلای ههیه باشه کان
ئیئهو کاتیه برواکه پیمان
مهلای ئیستا که گهلهک ئاسانه
ماوهک بخینن دهلین مهلانه
خیندنیش کهمه خیرهشی کهمه
بهجوبهو میزرده لیی رۆسته مه
خوتبهی دهخینی دهلیسی بلبله
لهقولی شهرع زۆر تهوهزه له

خاتری مه‌لای گوندی

خاتری مه‌لای گوندی زۆر زۆر ده‌گیرا
خاتریان زۆر بو برواکه برّوا
له‌تهره‌ف ئاغاو له‌تهره‌ف ئه‌ختیار
له‌تهره‌ف ژنو له‌تهره‌ف مندار
ئیشه‌کی هه‌با به‌ زۆران زه‌لام
ده‌هاتنه‌ کنی ده‌یانکرد سه‌لام
ئیشه‌که‌ت چیه‌ هۆمامۆستا گیان
تاله‌بۆت بکه‌ین به‌سه‌ر دوچاوان
ئیشه‌که‌ت بلی تاله‌بۆت بکه‌ین
غه‌می له‌دلت ئیسته‌ ده‌ربکه‌ین
نابی عاجز بی مامۆستای شیرین
تاله‌و گونده‌بی گشت خزمه‌تکارین
ایتر به‌م جوّره‌ به‌جوّره‌های جوّر

خزمه‌تی ده‌کرا باشو بی قسور
 خدا ره‌حمکا به‌خه‌لکی گوندان
 که‌ئهو‌ها چاک بون لۆ‌مامۆستایان
 به‌نانی گوندان فه‌قیومه‌لای چاک
 ئاماده کراوون قه‌ت نه‌بن غه‌مناک
 یا‌خوا ئه‌و گونده‌ی له‌کوردستانه
 چاک بکری‌ته‌وه وه‌کو جارانه
 به‌مه‌لاو به‌فه‌قی به‌مزگه‌وته‌وه
 چاک‌تر لیمه‌جاران بینری‌ته‌وه
 مامۆستای ئایین ری‌نیشاندە‌زی
 ئه‌تو وه‌کی پاش پیغه‌مبه‌ری
 لۆ‌بی‌خاتری تو ئه‌وها گیرایه
 شه‌رعی خو‌ت ده‌لیی کارت ره‌وایه
 ریگامنی‌شاندە مه‌ترسه‌ له‌کسه‌س

شهرعی خوٚت بلی بهبی زیادو بهس
 ناگات له خوٚت بی مادام پیشه وانی
 نه که ی بی ئه مری پیته مبه ر روخاوی
 نابی مننه تی هیچ کهس بزانی
 له کهس مه ترسی له دونای فانی
 چاومه تروکینه لای هیچ پاشایه
 تانه لین مه لا له پری لادایه
 ایتر ئه وه یه راستیو راسته که
 پلته زور به رزه قهت نرمی مه که
 هر پیمان بلی هه تا هه تایه
 هر سودده به خشی به بی نه یه
 قهت مه یی خواری له سر پیگونت
 لهو رییه لاده ی لیڤ ده یه دشمن

جمعانہ چییہ

لہومرزی بوارو لہومرزی هاوین لہبردهست کورتیو
نہبونی عاده تونہریت ئوہابو لہناو فہقیان لہو
دوومرزدہبایہ بچنہ جومعان لؤنہرگو لوکتیکرین
وتاکو پیوستی خوآن یئا بین بکن ناچار دہچونہ جومعانہ

لہومرزی بہہار چہند فہقیی نازدار
وئکرا دہرؤیین لؤدہشتو رہشمار
بہبؤجومعانہ شتی پہیا کتہ
بہرگو کتییی لوخو دابین کەن
دہچونہ جیئەک رہشمارى لیئە
رہشمار بہرہشمار میوان فہقیئە
سەلامیان دہکرد لیدادہنیشتن
لہپاش جاخواردن یەک دہیکو ہہستن

بهلام خاوهن مار زۆر شارهزايه
هاتنی فهقی له دلی دایه
دهیزانی هاتیان لۆپاره و پوله
دهیزانی فهقی گهلهك مهلوله
كه دهستی دهبرد له بۆ گیرفانی
ههیهنا دهري ئه و پاره ی جوانی
پیشكهشی ده کرد له بۆ فهقیان
دهیگۆت ئازاد بی گهردنی گشتان
به گیرهی نه فهر دهیدانی پاره
چونكه دهیزانی فهقی نازداره
تا چهند رۆژ ئه وها ئیشوکاریان بو
تادهست كه وتویان مونا سب بو
له وه رزی به هار دوجار سی جار
له بۆ پاره و پول ئه وها ده گهران

وهرزی هاوین

که هاوین ده هات دیسان دوباره
جاره کو دووسی ده کرا ئه وکاره
له بو گه نمو جو له وهرزی هاوین
ئه وکاره ده کرا باباش بزائن
جوخین به جوخین جو بی یان گه نه
ده چونه سه ری نابی که ت شهرم
ده یانگو فه قین هاتن بۆزه کات
خیرمان پی بکه ن چی دلتان ده یدات
تا خلاص ده بو ئه و گونده ی چوبه
کۆمه لیان ده کرد له سه ر جوخینه
کریاره ک ده هات لۆلای فه قیتکان
هه موی لیده کرین گرانتز له ده غلان
وه کوئه و گونده لۆگونده ی دیکه ش

نهوهایان ده کرد گشتیان ده کرد بهش
 تهعه جوب مه کهن نهلهو ئیشانه
 نهه بونی پیسه وگه لهك بهژانه
 لهناو فهقیان یکهك نهیوایه
 بههاوین گهرماو جستان سهرمابه
 نه بهروا هه یبو بهرگ له بهرگا
 نه به شهو هه یبو خوئی تی سترگا
 واده بو لوئاو خوشناوان ده چون
 لوپه یا کردنی چه ندئی شه توتی
 که کوپان ده کرد فهردهك دووان
 غه میان دههاتی لهوئی نافروشران
 ده با بیتهوه بهریگه ی دزان
 ئه ویش یان دههات یانه ده گیران
 ایتر ئه و هه مو جومعه و جومعانه

ئەو ھەمومانىدىيۈنۈ گەرانبە
 گىشتى لەپىناۋ پارە لەگەل پۈل
 تانبەبۇي نەبن نەبن زۆر مەلۇل
 ئىشى فەقىكان بەۋچەند پارانبە
 ھەمۇي پىكەدەھات زۆر چاك بزانبە
 مەن لۆيى دەلىم خۇي گەورە ھاوار
 دانىشتۇي گوندان گىشت بگرن قەرار
 گوندى ئەوھا چاك ئەۋخىر گەرانبە
 ھەمۇيان تىكدا كرديان ويرانبە
 ياخۇا سەبەبكار لۆئەو گوندانبە
 مالت ويران بى لەسەر جىھانبە
 دەرەكەت توش بى ۋەكو سەرەتان
 لەھىچ جىگايەك نەتبتن دەرمان
 كوت لەمەتىك داخانىۋو ھىلانبە

ئېمەت ھەلفران ۋەك تەيرى لائە
 كوت ۋاۋىران كرد تەكيە مزگەوتان
 كودەستت چۈە خانىيە ئيمان
 ئەوانە ھەمو دىيچ ناكرى باسى
 بەس خدای گەورە لەتۆ دەپرسى
 ياخوا فەقىيان بگەرئەو
 بەخزمەتى جوان بگەشەينەو
 تابەرە كەتى ئەو كوردستانە
 بگەرئەو دۆخى جارائە
 ئېستە فەقىيان زندى بوينەو
 لەشارى ھەولير پەيا بوينەو
 جىگايان ھەيە لەمزگەوتەكان
 جىگا لۆخىندن رىكو پىكو جوان

ههچ پيوستيان به گهران نيه
به رگو معاشيان له سه ر ميريه
خيندن ته واو كه ن زو ده گه نه نان
وهك پيشان نيه بچن لو گوندان
چونكه خيندنيان زور نيزاميه
ئاوقافي هه ولير ئاوه اي كرديه
وه زاره ئه وقاف ئاگاي ليه نه
خرمه تيان ده كا زور به مهردانه
به لام هه شتاكه مايته زياتر
جيگاي خيندنيان لوبكا زورتر
چاوي ليهان بي به جوړه هاي جوړ
هه تا ماموستاي ئايين ببن زور
نه مانو روخاني چيني فه قيان
له يادمان بچي به خرمه تي جوان

ایتر لهدواین تکاو داواکهه
لوڈل نهرمیتان لهخودا دهکهه

ئەو كاتانەى نوپۇزى سۈنەتى

بىھۆى تەداناكرى

چەندكاتمان ھەم بەرۋۇز شەۋى

سۈنەتى بىھۆ ناكىرتىن لەۋى

لەۋ چەندكاتانە سۈنەت بەبى ھۆ

بشكەى خىرنىيە مەيكە غەم مەخۆ

پاش نوپۇزى سوبج ھەقا رۆز ھەلدى

كەرۋۇش ھەلات تامەترە كدەردى

لەكاتى زەۋال ناۋەندى نىۋران

لەھەمورۋۇزىان بەس رۆزى جەمەان

لەپاشى عەسر ھەقا ئىۋارە

تارۋۇز ئاۋابون ناكىرتى ئەۋكارە

بەلام سۈنەتلىك ناۋەكى پىۋە

لەگشت كات بىكە ھىچ مەگەرپۋە

سهلامی مزگهوت سوننهتی نوٲرآن
 وهك نوٲرئی مهیت نوٲرئی جیژنهكان
 سوننهتی دیکه وهكو نهوانه
 ههمویان دهگرین لهگشت کاتانه
 تهواو لههبوٲو بهکوردیمنوسی
 تاپیدا برۆی لهکس نهپرسی
 بالیره بیٲن کوٲایو دواپی
 باسی ماموستانو فهقیی بهرایی
 لهبوٲه نوسیم چونکه بهداخه
 نهمانی فهقی بهئوفو ئاخه
 داوام لهخوایی ههروهکوجاران
 بگهڕینهوه لو گوندو شاران
 حکومهتی بهریز چاکی پیدهکری
 مهسرهفیان بدا وانهبی ناکری

خەلکانی ئیستەش تۆزە کگۆرایە
 ئیستە وەك پێشان رەحم نەمایە
 جاداواکارین لە حکومەتی کورد
 بکەوتەو خۆ ئازادە ستو برد
 فەقیان زیاد کا بیاندا پیویست
 لۆخزمەتی باش هیچ رانەووستی
 بەرگو پۆشاکیان سالی دوجاران
 جوبەو پشەدینو مەندیلی سەریان
 لۆیان دابین کا دلیان پێخۆشە
 خێندیان دەکەن بە گەرمو جۆشە
 لە گەل جیگای باش جیگا بۆنوستن
 لۆوان دەریی شار دین لەبۆ خێندن
 لە گەل راتییک نەزۆرو نەکەم
 باسەر بلند بن هەردو چاوەکەم

فہقی دوبارہ له خوا مدا وایه له دو عامزید تر ده کریو کرایه

ژماره‌ی سپاردن (۳۲۴) سالی ۲۰۰۶

